

Робоча освітня програма з предмета «Захист України»

Розроблена на основі навчальної програми з предмета «Захист України» 10-11 класів (рівень стандарту) загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407

Робоча освітня програма є логічним продовженням навчальних курсів основної школи і викладається таким чином:

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	З них: лабораторних, практичних робіт.	Контрольні роботи
1.	Основи національної безпеки України.	2	1	
2.	Збройні Сили України на захисті України	6	1	
3.	Статути Збройних Сил України	10		3
4.	Стройова підготовка	4	2	
5.	Вогнева підготовка.	12	3	
6.	Основи цивільного захисту	18		3
7.	Домедична допомога	22	3	
8.	Прикладна фізична підготовка	4	2	
9	Тактична підготовка	28	4	
10	Навчально - польові заняття	12	4	
Усього годин		118	20	6

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму предмета Захист України розроблено на основі вимог Конституції та законів України про захист Вітчизни і Державного стандарту базової і повної середньої освіти.

Головна мета навчання предмета – розвиток особистості учнів, формування їх готовності до захисту Вітчизни та дій в умовах надзвичайних ситуацій.

Завдання курсу предмета:

- підготовка молоді до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу;
- підготовка молоді до служби у Збройних Силах України, інших військових формуваннях, виконання військового обов'язку в запасі.

З метою виконання завдань предмета програма передбачає:

- вивчення існуючої системи військової підготовки, організації внутрішньої і вартової служби, повсякденної життєдіяльності військ;
- викладення навчального матеріалу предмета у відповідності з положеннями загальновійськових і бойових статутів Збройних Сил України, подання навчального матеріалу з урахуванням переходу національних Збройних Сил на професійну основу і наближення їх до сучасних стандартів НАТО;
- впровадження комп'ютерних графічно-інформаційних технологій у засвоєння основ військової справи, цивільного захисту, медичних знань і першої допомоги;
- створення сучасної навчально-матеріальної бази з можливостями проведення практичних занять з тактичної, вогневої і прикладної фізичної підготовки у межах території навчальних закладів.

Предмет викладається протягом трьох періодів – у 10 і 11 класах та під час навчально-польових зборів (занять у лікувально-оздоровчому закладі). У кожному періоді предмет вивчається юнаками та дівчатами окремо. Поділ класів на групи юнаків та дівчат здійснюється незалежно від кількості учнів у класі (але не менше ніж 5 осіб). Дівчата за їх власним бажанням (у разі згоди батьків, опікунів або піклувальників) навчаються за програмою для групи юнаків. Юнаки, які за станом здоров'я або релігійними поглядами звільнені від засвоєння основ військової справи, вивчають предмет за програмою для групи дівчат.

Організаційною формою навчання предмету є урок. Однак, особливістю уроків з основ військової справи є їх військова тематика. Отже, урок є зовнішньою формою, тобто, оболонкою навчання, яка містить внутрішні, специфічні для військової справи форми. Такими формами у системі військової підготовки виступають теоретичні і практичні заняття, які в свою чергу також поділяються на різні види форм. Наприклад, практичні заняття проходять у формах тактико-стройового, тактичного заняття та інших.

На основі визначених головної мети і завдань та відповідно до Державного стандарту предмет вивчається за трьома змістовими лініями:

- основи військової справи та військово-патріотичне виховання;
- основи попередження і захисту у надзвичайних ситуаціях;
- основи медичних знань, надання першої допомоги.

Програму побудовано з урахуванням основних ліній Державного стандарту та існуючої в Україні системи військової підготовки. Розділи, з яких структурована програма, наближають її до програмного забезпечення предметів бойової підготовки в Збройних Силах України. Для групи юнаків призначаються такі розділи: Збройні Сили України на захисті Вітчизни; міжнародне гуманітарне право; тактична підготовка; вогнева підготовка; статуту Збройних Сил України; стройова підготовка; військова топографія; прикладна фізична підготовка; військово-медична підготовка; основи цивільного захисту. Для групи дівчат: основи цивільного захисту; міжнародне гуманітарне право про захист цивільного населення; основи медичних знань і допомоги; перша медична допомога у надзвичайних ситуаціях; перша медична допомога хворим та догляд за хворими. Основи цивільного захисту, як розділ програми, для групи юнаків і для групи дівчат є спільним.

Морально-психологічна підготовка здійснюється в ході навчання з метою формування морально-психологічної готовності та спроможності учнів виконувати покладені на них завдання, переборювати труднощі та небезпеку у надзвичайних ситуаціях, витримувати навантаження. Для цього на заняттях та тренуваннях викладачами створюються відповідні умови. Розвитку емоційно-вольової сфери учнів сприяє насичення занять елементами незначної напруженості, раптовості, небезпеки і ризику з дотриманням вимог безпеки. Такі заняття доцільно супроводжувати використанням зорових та звукових ефектів (запис вибухів снарядів, бомб, інше).

Програма для проведення навчально-польових зборів не залежить від потижневого навантаження і розрахована на 18 навчальних годин.

До основної частини програми також включено оцінювання навчальних досягнень учнів. Об'єктами оцінювання є якість знань, вміння та навички учнів. Слід також врахувати, що об'єктами оцінювання можуть бути: самостійність при вирішенні тактичних і вогневих завдань, наданні першої медичної допомоги; досвід у військовому напрямку творчої діяльності учня, який концентрується на створення комп'ютерних моделей, моделювання бою сучасними графічно-інформаційними технологіями, виготовлення мішеней для імітації озброєння і військової техніки на обмеженій ділянці місцевості, макетів для занять за медичною тематикою тощо. Особливістю оцінювання є виставлення індивідуальних оцінок учню за періоди навчання (семестрових, річних, за навчально-польові збори та заняття у лікувально-оздоровчому закладі). Алгоритм оцінювання передбачає, що оцінки за навчально-польові збори та за заняття у

лікувально-оздоровчому закладі матимуть вирішальне значення при виставленні індивідуальної оцінки за другий рік навчання з предмета.

РОЗДІЛ 1. ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ НА ЗАХИСТІ ВІТЧИЗНИ

Цим розділом розглядаються основи законодавства про призначення, структуру Збройних Сил України та військову службу, розкриваються історія військового мистецтва українського народу, реформування і перспективи розвитку національних Збройних Сил. Вивчення розділу спрямовано на формування у молоді ідеалу людини-патріота, захисника Вітчизни на прикладах героїчної боротьби українського народу за незалежність.

Завдання навчання:

- оволодіння знаннями про структуру, перспективи розвитку Збройних Сил України, основи законодавства про військову службу, важливі історичні перемоги українського війська, напрями інтеграції України в європейський та міжнародний простір.

РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО ПРО ЗАХИСТ ЖЕРТВ ВІЙНИ

У розділі розглядається визначена сукупність міжнародно-правових норм, що регулюють правові відносини, які виникають під час ведення військових дій, та захищають жертв війни. Міжнародне гуманітарне право є основою для формування в учнів правил поведінки у можливих збройних конфліктах.

Завдання навчання:

- знати основні вимоги міжнародного гуманітарного права, об'єкти та осіб, що знаходяться під його захистом і потребують медичної допомоги та догляду, правила поведінки учасників військових дій;

- вміти діяти і реагувати в будь-якій ситуації у відповідності до своїх обов'язків та норм міжнародного гуманітарного права.

Тематика занять для дівчат спрямована, насамперед, на вивчення застосування норм міжнародного гуманітарного права щодо захисту цивільного населення (осіб та об'єктів) у збройних конфліктах, ознайомлення із забороненими засобами і методами воєнних дій. Резервний час також може бути використаний для вивчення питань міжнародного правосуддя, етики проведення гуманітарних операцій, планування табору для людей переміщених під час надзвичайних ситуацій.

У стислому вигляді основні нормативно-правові акти міжнародного гуманітарного права (а також пам'ятка військовослужбовцям Збройних Сил України щодо застосування цих норм) викладено у бойовому статуті ([4], додаток 7). Перевірка знань учнів здійснюється в ході засвоєння навчального матеріалу, а правил поведінки в бою - на тактичних заняттях під час навчально-польових зборів.

РОЗДІЛ 3. ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА

Як провідний розділ програми, тактична підготовка вивчає: основні положення щодо підготовки та ведення сучасного бою механізованим

відділенням; прийоми і способи дій солдата в основних видах бою у складі бойових груп та відділення.

Завдання навчання:

- знати основи загальновійськового бою, обов'язки солдата в бою, основні положення щодо підготовки та ведення бою механізованим відділенням;
- вміти пересуватися на полі бою, готувати вогневу позицію і вести спостереження, виконувати прийоми знищення противника, діяти у різних умовах тактичної обстановки;
- оволодіти навичками дій солдата в бою, набути первинних навичок в діях у наступі та в обороні у складі бойових груп і відділення.

РОЗДІЛ 4. ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА

Як один із основних розділів програми, вогнева підготовка передбачає вивчення теоретичних положень основ стрільби, оволодіння прийомами та правилами стрільби зі стрілецької зброї і метання ручних гранат.

Завдання навчання:

- знати матеріальну частину стрілецької зброї, що вивчається, її бойові можливості, порядок підготовки зброї до вирішення вогневих завдань, основи та правила стрільби;
- вміти готувати зброю до стрільби, вести розвідку цілей, володіти прийомами і способами ведення вогню зі стрілецької зброї з урахуванням метеорологічних умов та умов місцевості, влучно уражати противника, метати ручні гранати, усувати несправності, які виникають під час стрільби;
- набути первинних навичок у діях при зброї під час виконання вогневих завдань.

РОЗДІЛ 5. СТАТУТИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Розділ формує уявлення учнів про статuti Збройних Сил як про закони військової служби. У ньому розглядаються основні положення організації внутрішньої і вартової служби, повсякденної життєдіяльності військ. Стрйовий статут Збройних Сил України, в силу його практичної спрямованості, викладається в окремому розділі програми.

Завдання навчання:

- знати визначення статутів Збройних Сил України, загальні обов'язки військовослужбовців, основи організації внутрішньої і вартової служб;
- вміти виконувати обов'язки днювального роти, розуміти обов'язки вартового, дотримуватися правил поведінки військовослужбовця;
- набути первинних навичок із дотримання статутних взаємовідносин та військової дисципліни.

РОЗДІЛ 6. СТРОЙОВА ПІДГОТОВКА

У розділі викладається одиночне стрйове навчання учнів та стрйова підготовка навчального відділення (взводу), під час яких учні оволодівають стрйовими прийомами і діями. Розділом передбачено виховання в учнів поваги до стрю, гордості за Збройні Сили України.

Завдання навчання:

- знати основні положення Стрйового статуту (стрій та їх характеристики, сигнали управління стрюем);

- вміти виконувати стройові прийоми і дії, злагоджено діяти в складі навчального підрозділу у пішому порядку (за командами і сигналами управління строєм);

- набути первинних навичок у шикунні в розгорнутий і похідний стрій.

Тема «Строї відділення та взводу» необхідна для підготовки учнів до дій в строю у складі навчальних підрозділів. Під час проходження навчально-польових зборів стройова підготовка учнів у складі навчальних підрозділів удосконалюється у ході занять з тактичної, вогневої і прикладної фізичної підготовки.

Перевірка рівня знань учнів здійснюється у ході засвоєння навчального матеріалу. Вміння виконувати стройові прийоми та діяти у складі навчального відділення (взводу) оцінюється на протязі курсу навчання.

РОЗДІЛ 7. ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ

У розділі подається орієнтування на місцевості без топографічної карти, за допомогою карти і розвідка місцевості.

Завдання навчання:

- знати завдання та способи розвідки місцевості, порядок орієнтування та порядок роботи з компасом на місцевості;

- вміти орієнтуватися на місцевості, вести спостереження і оглядати місцевість, складати схему орієнтирів;

- набути первинних навичок у орієнтуванні на місцевості.

РОЗДІЛ 8. ПРИКЛАДНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА

У розділі значна увага приділяється розучуванню техніки бігу на будь-якій місцевості, прийомам і способам подолання перешкод, тренуванні у марш-кидках, систематизації прийомів самозахисту. До розділу введені гімнастичні вправи і вправи з легкої атлетики.

Завдання навчання:

- вміти переносити короткотривалі фізичні і психологічні навантаження, успішно діяти в умовах сучасного бою; виробляти загальну витривалість, силу і швидкість;

- набути первинних навичок у подоланні перешкод, під час самозахисту в бою, пересуванні по пересіченій місцевості в пішому порядку.

РОЗДІЛ 9. ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ПІДГОТОВКА

У розділі викладається перша медична допомога пораненим як при ураженні звичайною зброєю, так і зброєю масового ураження, а також навчання користуванню індивідуальними засобами медичного захисту.

Завдання навчання:

- знати заходи, порядок огляду та надання першої медичної допомоги при пораненнях і ушкодженнях; засоби індивідуального медичного оснащення військовослужбовця;

- вміти накладати первинні пов'язки і джгут для зупинки кровотеч, шини при переломах кісток і пов'язки при травмах голови, грудної клітки і живота, користуватися засобами знеболювання, виконувати штучне дихання та зовнішній масаж серця;

- набути первинних навичок у володінні прийомами зупинки кровотечі, іммобілізації, накладення пов'язок, проведення реанімаційних заходів.

РОЗДІЛ 10. ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

У розділі подано правову базу цивільного захисту, розглядаються надзвичайні ситуації природного, техногенного, воєнного і соціально-політичного характеру, заходи і засоби захисту населення від надзвичайних ситуацій. Розділ є спільним для навчання групи юнаків і групи дівчат.

Завдання навчання:

- знати уражаючі фактори ядерної (нейтронної), хімічної, біологічної зброї, запалювальних і сильнодіючих отруйних речовин (СДОР) та індивідуальні засоби захисту від них, вимоги безпеки під час дій на зараженій місцевості;
- вміти користуватися засобами індивідуального захисту, використовувати захисні властивості місцевості, діяти в умовах застосування зброї масового ураження, запалювальних речовин і впливу СДОР, проводити часткову санітарну обробку;
- набути первинних навичок у користуванні індивідуальними засобами захисту.

Програма предмету «Захист України» («Основи медичних знань» (дівчата) передбачає вивчення учнями таких розділів:

Розділ 1. Основи медичних знань і домедичної допомоги.

Розділ 2. Основи цивільного захисту.

Розділ 3. Міжнародне гуманітарне право (МГП) про захист цивільного населення.

Розділ 4. Домедична допомога в бойових умовах.

Вклад предмета у формування ключових компетентностей

	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> володіти мовною базою, оперуючи якою можна реалізувати будь-яку ситуацію спілкування на військову тематику; доречно поєднувати вербальні та невербальні засоби спілкування відповідно до мети, ситуації мовлення, тобто сформованість комунікативних навичок на заняттях із предмету «Захист Вітчизни»; брати участь у полілогах і діалогах, вести монолог з проблемних тем предмету; знаходити, вибирати, сприймати, аналізувати і використовувати інформацію військового спрямування; оцінювати комунікативну ситуацію і приймати професійне рішення та планувати комунікативні дії <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> здатність розуміти та використовувати різні складові національної культури (традиції, ритуали, звичаї, соціальні стереотипи) під час заходів військово-патріотичного виховання усвідомлення значення військової справи для розвитку патріотичної особистості

		<p>шанування державних символів України, які концентровано виражають провідну роль нації у становленні власної держави</p> <p>Навчальні ресурси: інформація про історію розвитку українського війська та техніки і озброєння військової частини</p>
2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: читати і розуміти тексти, ініціювати, підтримувати і закінчувати розмови, щодо роботи з пам'ятками міжнародного гуманітарного права брати участь в іншомовному спілкуванні (усне та письмове мовлення) щодо військової справи володіти культурою ділового та професійного спілкування іноземними мовами володіти культурою відповідно до правил поведінки учасника бойових дій володіти основами ділового спілкування іноземною мовою у типових ситуаціях розуміти розмовне мовлення під час участі у міжнародних проектах, поїздки за кордон володіти навичками розуміння іноземної мови на слух під час повідомлень та інформації щодо надзвичайних ситуації у мирний та воєнний час використовувати іншомовні навчальні джерела для отримання інформації на військову тематику</p> <p>Ставлення: знання звичаїв, особливостей життя у країні, мова якої вивчається, відповідність мовленнєвої поведінки та етикету носіїв мови; позитивне ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, повага до народу, носія цієї мови, толерантне ставлення до його культури, звичаїв та способу життя; культурна неупередженість і соціокультурна спостережливість, тактовність і ввічливість; розуміти значення іноземної мови, як засобу вирішення багатьох проблем міжкультурного спілкування і підвищення престижу та посилення ролі України в світі знаходити інформацію в іноземних джерелах про тактику дій іноземних держав, зброю нового покоління та ін.</p> <p>Навчальні ресурси: новини іноземною мовою, військова термінологія міжнародного гуманітарного права, зустрічі з військовослужбовцями з іноземних держав, зустрічі з учасниками бойових дій іноземних держав</p>
3	Математична компетентність.	<p>Уміння: моделювати бойові ситуації та розкривати, основні події в процесах ведення збройної боротьби; розв'язувати вогневі задачі на ураження противника, як процес знищення цілей вогнем з різних видів зброї; проводити розрахунки для прогнозування можливих результатів бойових дій;</p>

		<p>визначати вихідні установки прицілу та точки прицілювання з урахуванням відстані до цілі і її розмірів.</p> <p>визначати відстані на місцевості за лінійними розмірами предметів чи безпосереднім проміром (пари кроків)</p> <p>використовувати математичні методи під час виносу точки прицілювання з урахуванням бокового вітру чи під час руху цілі</p> <p>розраховувати бойові можливості підрозділів, щодо ураження противника під час різних способів ведення бою</p> <p>здійснювати підрахунок та аналіз частоти серцевих скорочень у стані спокою та під час фізичних навантажень</p> <p>визначати сторони горизонту за компасом та годинником, вміти надавати інформацію про своє місцезнаходження</p> <p>Ставлення:</p> <p>усвідомлення важливості математичних знань та математичного мислення під час постановки чи виконання завдань з розділів програми (вогнева, прикладна-фізична, домедична та тактична підготовки і військова топографія)</p> <p>Навчальні ресурси:</p> <p>рішення вогневих задач, визначення відстаней за допомогою лінійних розмірів, визначення бойових можливостей підрозділів, рух за азимутом, визначення життєвих показників людини</p>
4	<p>Основні компетентності у природничих науках і технологіях.</p>	<p>Уміння:</p> <p>діяти при можливості застосування противником хімічної зброї, отруйних речовин з метою збереження життя</p> <p>використовувати засоби індивідуального та колективного захисту і спеціальної обробки</p> <p>характеризувати та вміти діяти під час надзвичайних ситуацій природнього, суспільного-політичного й суспільного характеру.</p> <p>дотримуватись правил безпечної поведінки при виникненні надзвичайних ситуацій з вибухонебезпечними предметами</p> <p>застосовувати маскування, як вид бойового забезпечення, яке організовується та здійснюється з метою приховування від противника складу сил своїх військ і введення його в оману стосовно намірів та розташування своїх підрозділів, споруд та вогневих позицій</p> <p>Ставлення:</p> <p>розуміння впливу військових дій на природу</p> <p>розуміння катастрофічного впливу ядерної, хімічної та біологічної зброї як руйнівної сили</p> <p>ціннісне ставлення до навколишнього середовища, як до потенційного джерела життя, усвідомлення важливості бережливого природокористування</p> <p>позитивне ставлення до природних елементів, які дають можливість змінювати зовнішній вигляд бойової техніки,</p> <p>усвідомлення значення природних елементів в природі, які використовуються у фотоелементах, дають можливість «бачити» в темряві, вести бій у нічних умовах;</p>

		<p>застосовуються в атомних силових установках; використовується для створення снарядів та куль</p> <p>готовність до вирішення проблем, пов'язаних зі станом довкілля, що є наслідком надзвичайних ситуацій</p> <p>розуміння впливу військових дій та надзвичайних ситуацій різного характеру на природу.</p> <p>Навчальні ресурси:</p> <p>вирішення питань при діях у надзвичайних ситуаціях, засоби захисту природи від вражаючих факторів зброї, ситуативні справи щодо вирішення проблем стану довкілля.</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння:</p> <p>самостійно знаходити, аналізувати та добирати необхідну інформацію, обробляти її, зберігати та передавати її за допомогою технічних засобів та інформаційних технологій;</p> <p>використовувати інформаційно-комунікативні технології, розуміти та оцінювати різні аспекти медіа контенту;</p> <p>ефективно комунікувати за допомогою онлайн комунікації в різноманітних формах (електронна пошта, чати, блоги, соціальні мережі тощо);</p> <p>здійснювати інформаційну діяльність по збору, обробці, передачі, збереженню інформації</p> <p>формувати практичні навички зі стрільби по статичним та динамічним мішеням за допомогою лазерних електронних стрілецьких тренажерів;</p> <p>працювати з комплексними навчальними пакетами (електронними підручниками);</p> <p>використовувати всевітню систему взаємополучених комп'ютерних мереж, що базуються на комплекті Інтернет-протоколів</p> <p>Ставлення:</p> <p>усвідомлення впливу інформаційних та комунікативних технологій і пристроїв на здоров'я людини, переваг та ризиків їх застосування;</p> <p>розуміння проблем та наслідків комп'ютерної залежності</p> <p>Навчальні ресурси:</p> <p>комп'ютерні програми з тактичної та вогневої підготовки, відео уроки з військової тематики, презентації з тем розділів програми «Захист Вітчизни», комп'ютерні тести з метою оцінки знань учнів з військової справи, блогосфера педагогів ЗВ, соціальні мережі (групи в соц.мер.)</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння:</p> <p>визначати мету навчальної діяльності, відбирати та застосовувати потрібні знання і способи діяльності для досягнення мети;</p> <p>організовувати та планувати свою навчальну діяльність;</p> <p>моделювати власний освітній напрямок, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності;</p> <p>доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення:</p>

		<p>усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власного освітнього напрямку по вивченню предмету</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, ухвалювати оптимальні рішення, щодо уникнення військових конфліктів та їх урегулювання мирним шляхом; використовувати критерії практичності, ефективності та точності, щоб обрати найкраще рішення, як майбутнього військовослужбовця, який буде діяти в сучасному загальновійськовому бою; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати по проблемам та питанням повсякденної життєдіяльності військ; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання взаємовідносин та дотримання статутних положень, правил військової ввічливості та поваги до командирів, начальників та підлеглих, старших та молодших; аналізувати та оцінювати власні професійні можливості, здібності та співвідносити їх з вимогами до військовослужбовця, члена військового колективу та представника військової частини боротися з порушеннями правил військової дисципліни, контролювати свої емоції під час виконання складних завдань та психофізичного навантаження в складних ситуаціях, організувати свій час і мобілізувати ресурси для вивчення військової справи; оцінювати власні можливості в процесі рухової діяльності, виконання стройових прийомів, прийомів з основ самозахисту, виконання нормативів з вогневої, тактичної прикладної фізичної підготовки та основ цивільного захисту; реалізовувати різні ігри на місцевості, відповідати за власні рішення, визнавати недоліки у тактичних діях, планувати та реалізовувати проекти на військово-спортивну тематику (змагання зі стрільби, воєнізовані естафети)</p> <p>Ставлення: ініціативність; відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших; відвага, наполегливість, самовіддача, усвідомлення важливості співпраці під час ігрових ситуацій.</p> <p>Навчальні ресурси: змагання з військово-прикладних видів спорту, участь у тактико-стройових заняттях, практичних стрільбах, діях на місцевості</p>

8	Соціальна та громадянська компетентності	<p>Уміння:</p> <p>аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях та діях військовослужбовця в сучасному загальновійськовому бою; співпрацювати в колективі, вносити свою частку в роботу групи для вирішення проблеми відносно вивчення та впровадження статутних положень про військову дисципліну, внутрішній порядок у військовій частині, правил поведінки військовослужбовця; виявляти соціальні почуття, змістом яких є любов до Вітчизни, повага до сучасних збройних сил, готовність виконувати накази та розпорядження командирів, начальників, виявляти повагу в колективі; застосовувати процедури та способи захисту власних інтересів, прав та свобод, як майбутніх військовослужбовців стосовно законів України; виконувати громадянський обов'язок у межах місцевої громади та держави загалом ефективно спілкуватися, долати стереотипи, робити свідомий вибір та діяти відповідально</p> <p>Ставлення:</p> <p>усвідомлення цінностей людини як вищої соціальної цінності, поваги до її прав і свобод, закону; прагнення до суспільної справедливості, рівноправності; активна та відповідальна громадянська позиція, розуміння громадянського обов'язку; відповідальність за спільну справу</p> <p>Навчальні ресурси:</p> <p>Статути Збройних сил України, Конституція України, міжнародні правові акти, сучасна публіцистика, виконання проектів, задачі соціального змісту</p>
9	Обізнаність та самовираження у сфері культури	<p>Уміння:</p> <p>розуміти власну національну культурну, історію та створення сучасних збройних сил, повагу до історичного минулого; окреслювати основні тенденції розвитку культури у минулому та сьогодні, враховувати історичні етапи розвитку українського війська, визначних полководців, історичні битви; використовувати мистецькі артефакти для пізнання минулого, осмислювати значення мистецтва в історичному контексті, знати історію розвитку та класифікацію сучасної зброї; аналізувати досягнення української культури та культур інших народів</p> <p>Ставлення:</p> <p>свідоме збереження і розвиток власної національної культури та історичної спадщини; повага до культури інших країн; відповідальна поведінка та піклування про пам'ятки української та світової культур;</p>

		<p>відкритість до міжкультурного діалогу</p> <p>Навчальні ресурси:</p> <p>твори військового мистецтва, творчі проекти, інтерактивні заняття в музеях бойової та трудової слави, вивчення історії рідного краю</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя.	<p>Уміння:</p> <p>змінювати навколишній світ засобами сучасних технологій без шкоди для середовища;</p> <p>надавати допомогу собі та тим хто її потребує під час травмуваннях, кровотечах та пораненні;</p> <p>ухвалювати рішення, обмірковуючи альтернативи і прогнозуючи наслідки для здоров'я, добробуту і безпеки людини;</p> <p>регулярно вдосконалювати фізичний стан, демонструвати рухові вміння і навички та використовувати їх у різних життєвих ситуаціях</p> <p>діяти у небезпечних ситуаціях та надавати домедичну допомогу.</p> <p>Ставлення:</p> <p>відповідальне ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших людей;</p> <p>дотримання морально-етичних і правових норм, правил екологічної поведінки в довіллі;</p> <p>ціннісне ставлення до навколишнього середовища, як до потенційного джерела здоров'я, добробуту та безпеки людини і спільноти, усвідомлення важливості бережливого природокористування;</p> <p>усвідомлення значення здоров'я для самовираження та соціальної взаємодії</p> <p>Навчальні ресурси:</p> <p>соціальні, екологічні та медичні проекти; моделювання соціальних ситуацій, зокрема впливу природного та техногенного середовища на здоров'я і безпеку людини; мультимедійні презентації до проектів, щодо добробуту, здоров'я і безпеки;</p>

ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН

№ Теми	Назва розділу, теми	Год.
	Вступний урок	1
	Розділ 1. Збройні Сили України на захисті Вітчизни	6
1.1	<i>Збройні Сили України - військове формування держави</i>	2
1.2	<i>Розбудова національних Збройних Сил</i>	2
1.3	<i>Збройні Сили України у міжнародній діяльності</i>	2
	Розділ 2. Міжнародне гуманітарне право про захист жертв війни	3
2.1	<i>Міжнародне гуманітарне право та його норми про захист жертв війни</i>	1
2.2	<i>Особливості ведення воєнних дій з урахуванням норм міжнародного гуманітарного права</i>	1
2.3	<i>Правила поведінки учасників військових дій</i>	1
	Розділ 3. Тактична підготовка	24
	<i>Введення</i>	

3.1	<i>Основи загальновійськового бою</i>	3
3.2	<i>Солдат в бою</i>	11
3.3	<i>Відділення в бою</i>	9
3.4	<i>Озброєння та бойова техніка родів військ Сухопутних військ</i>	1
Розділ 4. Вогнева підготовка		17
	<i>Введення</i>	1
4.1	<i>Основи стрільби із стрілецької зброї</i>	2
4.2	<i>Стрілецька зброя та поводження з нею, догляд і зберігання</i>	5
4.3	<i>Прийоми і правила стрільби із стрілецької зброї</i>	1
4.4	<i>Стрільба по наземним і повітряним цілям</i>	5
4.5	<i>Ручні осколкові гранати та поводження з ними, догляд і зберігання</i>	1
4.6	<i>Прийоми і правила метання ручних гранат</i>	1
4.7	<i>Метання ручних гранат в бою</i>	1
Розділ 5. Статути Збройних Сил України		6
5.1	<i>Військовослужбовці та відносини між ними</i>	2
5.2	<i>Внутрішній порядок у військовій частині та її підрозділах</i>	2
5.3	<i>Військова дисципліна, засоби щодо її зміцнення</i>	1
5.4	<i>Вартова служба</i>	1
Розділ 6. Стройова підготовка		7
6.1	<i>Загальні положення Стройового статуту Збройних Сил України</i>	1
6.2	<i>Стройові прийоми і рух без зброї та із зброєю</i>	3
6.3	<i>Виконання військового вітання, вихід із строю та підхід до начальника</i>	2
6.4	<i>Строї відділення та взводу в пішому порядку</i>	1
Розділ 7. Військова топографія		3
7.1	<i>Орієнтування на місцевості</i>	3
7.2	<i>Розвідка місцевості</i>	
Розділ 8. Прикладна фізична підготовка		14
8.1	<i>Гімнастика</i>	2
8.2	<i>Прискорене пересування та легка атлетика</i>	4
8.3	<i>Подолання перешкод</i>	3
8.4	<i>Основи самозахисту</i>	5
Розділ 9. Військово-медична підготовка		5
9.1	<i>Медичне забезпечення бою. Заходи і засоби першої медичної допомоги пораненим і хворим</i>	
9.2	<i>Організація надання першої медичної допомоги в бою. Реанімація потерпілих</i>	1
9.3	<i>Тимчасова зупинка кровотечі при пораненнях</i>	1
9.4	<i>Перша медична допомога при переломах кісток</i>	1
9.5	<i>Перша медична допомога при травмах, закритих пошкодженнях внутрішніх органів і вивихах</i>	1
9.6	<i>Перша медична допомога при ураженнях зброєю масового ураження</i>	
9.7	<i>Перша медична допомога при опіках, ураженнях електричним струмом та отруєннях</i>	1
Розділ 10. Основи цивільного захисту		14
10.1	<i>Нормативно-правова база цивільного захисту</i>	1
10.2	<i>Надзвичайні ситуації</i>	4
10.3	<i>Захист населення від надзвичайних ситуацій</i>	6
10.4	<i>Основи рятувальних та інших невідкладних робіт</i>	2
10.5	<i>Організація цивільного захисту навчального закладу</i>	1
11	<i>Військово-спортивне свято</i>	1

12	Резерв часу	4
РАЗОМ:		105

10-й клас, навчання юнаків

Зміст навчального матеріалу		Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
1;1;1	<p>Конституція України про захист суверенітету і територіальної цілісності України. Збройні Сили – гарант національної безпеки України. Захист Вітчизни – основне завдання Збройних Сил, обов'язок громадян України. Забезпечення безпеки, життя і здоров'я людини - обов'язок держави.</p> <p>Завдання, структура предмета, форми і методи занять. Вимоги до рівня підготовки учнів. Дотримання учнями статутних взаємовідносин на уроках з предмета.</p>	<p>Учень:</p> <p>усвідомлює поняття національної безпеки держави, роль і завдання Збройних Сил щодо захисту держави;</p> <p>розуміє захист суверенітету, територіальну цілісність України, обов'язки громадян щодо захисту Вітчизни; визначає основні поняття з основ військової справи, цивільного захисту, медико-санітарної підготовки;</p> <p>дотримується на уроках з предмета статутних взаємовідносин.</p>
3;2;2	<p>Тема 1.1. Збройні Сили України – військове формування держави</p> <p>Конституція і закони України про Збройні Сили України. Конституція України про призначення Збройних Сил України та інших військових формувань. Закони України про відродження, засади діяльності національних Збройних Сил. Структура і завдання Збройних Сил України.</p> <p>Законодавство України про військову службу. Статус військової служби. Підготовка громадян України до військової служби, складання Військової присяги, проходження і види військової служби, виконання військового обов'язку в запасі.</p> <p>Підготовка військових кадрів для Збройних Сил: військові навчальні заклади, підготовка та вступ до них.</p> <p>Соціальний захист громадян України, які перебувають на військовій службі.</p> <p>Військова присяга та військова символіка України</p> <p>Походження Військової присяги, Бойового прапора, військових відзнак та символіки України.</p> <p>Зміст, значення та порядок складання Військової присяги на вірність Українському народові.</p>	<p>Учень:</p> <p>усвідомлює основні положення Конституції та законів України про призначення та засади діяльності національних Збройних Сил;</p> <p>називає структуру і завдання Збройних Сил України;</p> <p>розуміє військові відзнаки та військову символіку України.</p> <p>розуміє статус і види військової служби, порядок її підготовки та проходження;</p> <p>характеризує військову присягу, її історію, порядок прийняття та значення, походження бойового прапора, військових відзнак та символіки України; називає військові навчальні заклади, порядок підготовки та вступу до них; аналізує й оцінює соціальний захист у Збройних Силах.</p>

	Бойовий прапор військової частини Збройних Сил України – символ честі, доблесті і слави	
3;2;1	<p>Тема 1.2. Розбудова національних Збройних Сил</p> <p>Основні історичні періоди військового мистецтва українського народу, їх значення для розбудови сучасних ЗСУ. Військове мистецтво Київської держави та Війська Запорізького. Воєнні походи перших князів та їх значення для зміцнення давньоруської держави в середині X століття. Діяльність Володимира Великого щодо зміцнення військової могутності Київської держави. Військове мистецтво козаків Війська Запорозького в XVI ст.: тактика бойових дій на суходолі, морські походи козаків. Переможні битви війська Богдана Хмельницького у національно-визвольній боротьбі українського народу в XVII ст.</p> <p>Військова діяльність українського народу у першій та другій світових війнах. Збройні Сили Української Народної Республіки та їх роль у боротьбі за національну державність у 1917 - 1921рр. Участь українського народу у воєнних діях проти фашизму. Військові операції Українських фронтів та воєнні дії української повстанської армії під час визволення України в ході другої світової війни.</p> <p>Реформування та розвиток сучасних Збройних Сил України. Реформування Збройних Сил держави за роки незалежності: оптимізація за чисельністю; перехід до три видової структури і функціонального принципу їх побудови та застосування; комплектування за призовом і контрактом. Організаційна та функціональна структура Збройних Сил України, структура та бойовий склад Сухопутних військ, Повітряних сил та Військово-морських сил на кінець 2011 року. Перспективні напрями розвитку Збройних Сил України.</p>	<p>Учень:</p> <p>називає основні історичні періоди військового мистецтва українського народу, їх значення для розбудови сучасних Збройних Сил; наводить приклади визначних воєнних подій, переможних битв українського війська; розуміє значення військової могутності держави у сучасному світі; розуміє необхідність реформування Збройних Сил держави, функціональний принцип їх побудови та застосування; графічно відображає організаційну структуру Збройних Сил України; аналізує військову діяльність українського народу у боротьбі за національну державність; оцінює участь українського народу у військових операціях проти фашизму.</p>
1;1;0	<p>Тема 2.1. МГП та його норми про захист жертв війни.</p> <p>Призначення, принципи і норми МГП. Сфера застосування МГП. Відмінність</p>	<p>Учень:</p> <p>називає норми Женевських конвенцій про захист жертв війни; визначає особи та розпізнає об'єкти,</p>

	<p>МГП від права держав на ведення війни (збройного конфлікту). Женевські конвенції 1949 року і Додаткові протоколи до них про захист жертв війни. Особи та об'єкти захисту МГП та порядок поводження з ними. Вимоги до військовослужбовців Збройних Сил України щодо МГП. Відповідальність військовослужбовців за порушення норм МГП.</p>	<p>які знаходяться під захистом МГП; характеризує міжнародні розпізнавальні знаки.</p>
1;1;1	<p>Тема 2.2. Особливості ведення воєнних дій з урахуванням норм МГП Поняття збройних сил держав та правовий статус учасників бойових дій і миротворчих операцій. Заборонені методи ведення воєнних дій. Заборонені дії відносно жертв війни. Врахування норм МГП під час організації бою та основних видів бойового забезпечення.</p>	<p>Учень: обґрунтовує необхідність правил ведення збройного конфлікту; характеризує заборонені засоби та методи ведення воєнних дій.</p>
1;1;0	<p>Введення Поняття про тактику. Тактична підготовка – основний предмет бойової підготовки військ. Бойовий статут Сухопутних військ (взвод, відділення, танк) – основа тактичної підготовки. Завдання, структура тактичної підготовки учнів у складі навчальних підрозділів.</p>	<p>Учень: розуміє основні визначення тактичної підготовки.</p>
3;3;2	<p>Тема 3.1. Основи загальновійськового бою Загальновійськовий бій (демонстраційне). Поняття про бій, види бою. Суть, характер, основні види і принципи сучасного загальновійськового бою. Способи ведення бою із застосуванням звичайної зброї. Тактичні знаки - основні умовні позначення загальновійськового бою. Удар, вогонь і маневр – складові частини бою. Поняття про удар, види ударів. Визначення і завдання вогню в бою. Класифікація вогню звичайної зброї. Визначення, завдання та види маневру в бою. Види маневру підрозділами і вогнем. Бойове забезпечення. Поняття про бойове забезпечення. Види бойового забезпечення дій взводу (відділення), основні заходи кожного виду. Екіпіровка військовослужбовців. Носима і возима частини екіпіровки.</p>	<p>Учень: характеризує риси загальновійськового бою, особливості сучасних війн та військових конфліктів, види вогню та маневру в бою; пояснює необхідність якісної підготовки екіпіровки та особистої зброї солдата до ведення бойових дій; розуміє тактичні знаки загальновійськового бою; усвідомлює необхідність бойового забезпечення бою.</p>
1;1;0	<p>Введення</p>	<p>Учень:</p>

	<p>Поняття про вогонь. Засоби вогню - вогнепальна та інші види стрілецької зброї.</p> <p>Вогнева підготовка – предмет, складова частина бойової підготовки військ.</p> <p>Завдання, структура вогневої підготовки учнів у складі навчальних підрозділів.</p>	розуміє основні визначення вогневої підготовки.
3;2;1	<p>Тема 4.1. Основи стрільби із стрілецької зброї</p> <p>Внутрішня балістика стрільби. Поняття про стрільбу і балістику стрільби. Явище пострілу. Періоди пострілу. Рух кулі в каналі ствола зброї. Початкова швидкість кулі, її вплив на бойові властивості зброї. Віддача зброї та її вплив на результати стрільби. Зовнішня балістика стрільби. Політ кулі у повітрі, сили, що діють на неї. Траєкторія польоту кулі та її елементи. Прямий постріл, прикритий, уражений та мертвий простір, їх практичне значення. Пробивна і вбивча дія кулі.</p> <p>Визначення дальності до цілі, врахування зовнішніх умов на стрільбу. Прицілювання зброї та влучність стрільби. Визначення дальності по відрізкам місцевості, ступені видимості і уявній величині цілі. Визначення дальності по кутовим розмірам цілі і елементів зброї. Практичне застосування формули тисячної. Вплив температури повітря та вітру на дальність і напрямок польоту кулі. Поняття про рівну мушку і точку прицілювання. Прицілювання зброї, характерні помилки при прицілюванні. Поняття про дійсність стрільби. Імовірність попадання й ураження цілі. Купчастість і влучність стрільби, способи їх підвищення.</p>	<p>Учень:</p> <p>характеризує основи внутрішньої та зовнішньої балістики;</p> <p>визначає поняття прямого пострілу; простору, що уражається та прикритого і мертвого простору;</p> <p>застосовує формулу тисячної та враховує фактори, що впливають на результати стрільби;</p> <p>обґрунтовує дійсність та способи підвищення дійсності стрільби.</p>
6;5;3	<p>Тема 4.2. Стрілецька зброя, поводження з нею, догляд і зберігання Автомат Калашникова</p> <p>Загальні відомості.</p> <p>Призначення, бойові властивості автомата. Поняття про будову автомата та його автоматичну дію. Розбирання і складання автомата. Порядок неповного розбирання і складання автомата.</p> <p>Призначення, будова частин і механізмів автомата, приладдя і патронів.</p> <p>Призначення, будова частин і механізмів</p>	<p>Учень:</p> <p>характеризує бойові властивості та загальну будову автомата, малокаліберної та пневматичної гвинтівки; пояснює принцип роботи автоматичної зброї; розбирає та складає автомат; розпізнає основні частини автомата; порівнює основні характеристики сучасної стрілецької зброї; пояснює матеріальну частину сучасної зброї та порядок її підготовки до бою;</p>

	<p>автомата. Приладдя до автомата. Бойові патрони.</p> <p>Робота частин і механізмів автомата. Робота частин і механізмів при заряджанні та стрільбі. Затримки під час стрільби, способи їх усунення. Тренування у неповному розбиранні і складанні автомата (Н-В-2,3).</p> <p>Догляд і зберігання, поводження із автоматом. Заходи безпеки при поводженні з автоматом і патронами. Чищення, змащення і зберігання автомата. Тренування у чищенні і змащуванні автомата і спорядженні магазину патронами (Н-В-4,5). Огляд, підготовка автомата і патронів до стрільби. Малокаліберна і пневматична гвинтівка</p> <p>Малокаліберна гвинтівка. Призначення, бойові властивості, загальна будова малокаліберної гвинтівки. Будова патронів. Заряджання гвинтівки. Заходи безпеки при поводженні з гвинтівкою і патронами.</p> <p>Затримки під час стрільби, способи їх усунення. Особливості чищення і змащення гвинтівки.</p> <p>Пневматична гвинтівка. Призначення, бойові властивості, загальна будова пневматичної гвинтівки. Заряджання гвинтівки. Заходи безпеки при поводженні з гвинтівкою. Затримки під час стрільби, способи їх усунення. Особливості чищення і змащення гвинтівки</p>	
2;2;1	<p>Статут внутрішньої служби Збройних Сил України</p> <p>Тема 5.1. Військовослужбовці та відносини між ними</p> <p>Військовослужбовці Збройних Сил України. Військові звання, знаки розрізнення і форма одягу військовослужбовців. Обов'язки рядового (матроса) у повсякденній діяльності.</p> <p>Обов'язки, права, відповідальність військовослужбовців.</p> <p>Відносини між військовослужбовцями. Начальники та підлеглі, старші та молодші за військовим званням, їх права та обов'язки. Порядок віддання та виконання наказів. Правила військової</p>	<p>Учень:</p> <p>обґрунтовує поняття: військова ввічливість, статутні, нестатутні відносини;</p> <p>практично відпрацьовує правила військової ввічливості, поведінки та вітання військового вітання військовослужбовців</p>

	ввічливості, поведінки та військового вітання військовослужбовців. Практичне відпрацювання правил учнями.	
3,2,1	<p>Тема 5.2. Внутрішній порядок у військовій частині та її підрозділах</p> <p>Правила розміщення і повсякденної діяльності військовослужбовців. Поняття про внутрішній порядок. Розміщення особового складу та зброї у приміщеннях казарми. Розподіл часу за розпорядком дня. Повсякденна діяльність військовослужбовців: підйом, ранковий огляд і вечірня перевірка; заняття з бойової підготовки; звільнення з розташування військової частини; відвідування військовослужбовців.</p> <p>Добовий наряд роти. Призначення, склад та озброєння добового наряду роти. Обладнання місця для несення служби добовим нарядом роти. Днювальний роти та його обов'язки. Несення служби днювальним роти. Дії днювального під час: подачі команд згідно з розпорядком дня, допуску в приміщення сторонніх осіб, виносу з казарми зброї і майна. Дії днювального у разі тривоги, пожежі, стихійного лиха. Дії днювального з прибуттям до роти чергового частини, прямих начальників від командира роти й вище, офіцерів роти та інших військовослужбовців. Дії днювального вільної зміни.</p>	<p>Учень:</p> <p>характеризує розпорядок дня військової частини, значення розпорядку дня для виконання заходів повсякденної діяльності; призначення добового наряду роти; виконує обов'язки днювального роти згідно з розпорядком дня; діє у випадку тривоги, пожежі, евакуації майна з розташування роти, під час прибуття в роту прямих начальників, чергового частини.</p>
1;1;1	<p>Дисциплінарний статут Збройних Сил України</p> <p>Тема 5.3. Військова дисципліна, засоби щодо її зміцнення</p> <p>Військова дисципліна. Визначення та шляхи досягнення військової дисципліни, її значення в сучасних умовах. Обов'язки військовослужбовця з дотримання військової дисципліни. Виконання наказу – обов'язок кожного військовослужбовця. Заохочення та стягнення – важливі засоби виховання військовослужбовців і зміцнення військової дисципліни. Заохочення і стягнення, що застосовують до рядових (матросів), сержантів (старшин).</p>	<p>Учень:</p> <p>усвідомлює значення військової дисципліни; характеризує засоби щодо її зміцнення.</p>
1;1;0	Тема 6.1. Загальні положення Стройового статуту Збройних Сил України	<p>Учень:</p> <p>характеризує строї та їх елементи;</p>

	<p>Строї та управління ними. Поняття про стрій та його елементи. Розгорнутий та похідний стрій. Управління строєм. Шиккування військовослужбовців за командою "СТАВАЙ".</p> <p>Обов'язки військовослужбовців перед шиккуванням і в строю.</p>	<p>розкриває обов'язки солдата перед шиккуванням і в строю; попередні та виконавчі команди.</p>
4;3;2	<p>Одиночна підготовка</p> <p>Тема 6.2. Стройові прийоми і рух без зброї та із зброєю</p> <p>Прийоми і рух без зброї</p> <p>Стройове положення та повороти на місці. Прийняття стройового положення за командою «СТРУНКО» і без команди. Виконання команд «ВІЛЬНО», «ЗАПРАВИТИСЬ», "Головні убори (головний убір) – ЗНЯТИ (НАДІТИ)".</p> <p>Повороти на місці.</p> <p>Рух та повороти під час руху. Види та характеристика руху. Рух стройовим і похідним кроком. Рух бігом. Повороти під час руху.</p> <p>Прийоми і рух із зброєю</p> <p>Стройове положення та прийоми із зброєю. Стройове положення із автоматом. Виконання прийомів із автоматом під час подання команд: «На ремінь», «На груди», «За спину». Виконання прийому з автоматом на послаблення (підтягнення) ременя.</p>	<p>Учень:</p> <p>приймає стройове положення і виконує стройові прийоми без зброї; виконує стройові прийоми із зброєю;</p> <p>рухається стройовим і похідним кроком; оволодіває прийомом руху бігом; здійснює повороти під час руху.</p>
2;2;1	<p>Тема 6.3. Виконання військового вітання,</p> <p>вихід із строю та підхід до начальника</p> <p>Виконання військового вітання. Військове вітання на місці й під час руху поза строєм. Дії військовослужбовця під час звернення начальника або старшого за військовим званням, відповідь на вітання.</p> <p>Військове вітання поза строєм під час занять. Дії військовослужбовця під час поздоровлення, оголошення подяки.</p> <p>Вихід із строю та підхід до начальника. Вихід із розгорнутого і похідного строю, повернення у стрій. Підхід до начальника та відхід від нього.</p>	<p>Учень:</p> <p>виконує військове вітання на місці і під час руху; вихід із строю та повернення до нього; підхід до начальника та відхід від нього; відповідає на вітання поза строєм під час занять та на поздоровлення.</p>

3;2;0	<p>Тема 8.1. Гімнастика. Комплексні вправи.</p> <p>Розучування і тренування першого комплексу вільних вправ, комплексної силової вправи і вправи на спритність.</p> <p>Вправи на перекладині і брусах.</p> <p>удосконалення положення «наскок» і «зіскок». Розучування і тренування вправ: підтягування на перекладині, згинання і розгинання рук в упорі на брусах.</p> <p>Контрольні вправи.</p> <p>Комплексні вправи: комплексна силова вправа і вправа на спритність (Н-ПФП-4,5). Вправи на перекладині і брусах: підтягування на перекладині, згинання і розгинання рук в упорі на брусах.</p>	<p>Учень:</p> <p>дотримується правил техніки безпеки під час занять з прикладної фізичної підготовки; виконує комплексні вправи та вправи на перекладині брусах.</p>
1;1;1	<p>Тема 9.2. Організація надання першої медичної допомоги в бою. Реанімація потерпілих</p> <p>Розшук поранених та хворих на полі бою (в осередках ураження), огляд та надання першої медичної допомоги, збір, винос (вивіз) і евакуація поранених з поля бою (осередків масових санітарних втрат). Тренування у відтягненні пораненого (Н-М-1).</p> <p>Алгоритм огляду та надання допомоги потерпілому. Ознаки смерті. Реанімація (оживлення) потерпілих: перша допомога при гострих порушеннях дихання; перша допомога при зупинці серця.</p>	<p>Учень:</p> <p>називає заходи щодо організації допомоги в бою; характеризує алгоритм огляду та надання допомоги потерпілому; пояснює ознаки смерті, техніку проведення реанімаційних заходів; розуміє порядок звільнення дихальних шляхів від сторонніх предметів; проводить штучне дихання та непрямий масаж серця.</p>
1;1;1	<p>Тема 9.3. Тимчасова зупинка кровотечі при пораненнях</p> <p>Кровотечі і рани, їх класифікація. Перша медична допомога при пораненнях і кровотечах. Засоби і способи тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі. Накладання тугої пов'язки, джгута і закрутки на рану. Пальцеве стискання кровоносних судин.</p> <p>Тренування у накладенні джгута і закрутки для зупинки кровотечі у пораненого (Н-М-2).</p>	<p>Учень:</p> <p>пояснює класифікацію ран; називає види кровотечі; викладає порядок надання першої допомоги при зовнішніх кровотечах; дотримується правил безпеки під час першої допомоги при кровотечах; застосовує способи накладання кровоносних джгутів.</p>
1;1;1	<p>Тема 9.4. Перша медична допомога при переломах кісток</p> <p>Поняття про переломи, їх класифікація. Ознаки та засоби іммобілізації переломів. Порядок накладання шин за різної локалізації перелому: переломи плеча, передпліччя, стегна, гомілки.</p>	<p>Учень:</p> <p>характеризує ознаки травматичного шоку; класифікує переломи та вивихи; надає першу допомогу при переломах; вибирає способи транспортування потерпілих;</p>

	<p>Способи та правила транспортування потерпілих.</p> <p>Тренування у накладенні шин при переломі кісток плеча і гомілки пораненого (Н-М-3).</p>	<p>застосовує способи накладання шини з підручного матеріалу; вміє користуватися шприц-тюбиком.</p>
1;1;0	<p>Тема 10.1. Нормативно-правова база цивільного захисту</p> <p>Конституція України про захист життя, здоров'я і безпеку людини. Закони України, інші нормативно-правові документи про захист населення від надзвичайних ситуацій. Структура та режими функціонування єдиної системи цивільного захисту України. Завдання, сили і засоби цивільного захисту.</p> <p>Обов'язки учнів щодо вивчення основ цивільного захисту.</p>	<p>Учень:</p> <p>називає основні положення нормативно-правової бази цивільного захисту; пояснює важливість знань основ цивільного захисту.</p>
6;4;3	<p>Тема 10.2. Надзвичайні ситуації</p> <p>Загальні положення. Поняття про надзвичайну ситуацію. Класифікація та основні причини виникнення надзвичайних ситуацій. Вплив надзвичайних ситуацій на довкілля і безпеку життєдіяльності людини.</p> <p>Надзвичайна ситуація загальнодержавного, регіонального, місцевого і об'єктового рівня.</p> <p>Надзвичайні ситуації природного, техногенного та соціально-політичного характеру.</p> <p>Стихійні лиха. Поведінка населення під час землетрусу, затоплення, повені, іншого стихійного лиха.</p> <p>Транспортні, виробничі аварії (катастрофи) і пожежі, аварії на гідротехнічних спорудах. Основні радіаційно- та хімічно небезпечні об'єкти в Україні. Особливості ліквідації наслідків аварій і катастроф.</p> <p>Тероризм – загроза людству ХХІ століття. Терористичні акти, їх мета, наслідки. Заходи щодо попередження надзвичайних ситуацій терористичного походження.</p> <p>Надзвичайні ситуації воєнного характеру від дії зброї масового ураження і звичайної зброї.</p> <p>Ядерна зброя. Призначення, характеристика ядерної зброї. Види ядерних вибухів. Уражаючі фактори ядерної зброї, їх вплив на людей і територію. Особливості уражаючої дії</p>	<p>Учень:</p> <p>класифікує надзвичайні ситуації; характеризує причини виникнення надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час, уражаючі фактори ядерної зброї та сучасних звичайних засобів ураження, осередки ядерного, хімічного та біологічного ураження;</p> <p>визначає обстановку в надзвичайних ситуаціях; наводить приклади виникнення надзвичайних ситуацій на Україні та за її межами; пояснює негативний вплив надзвичайних ситуацій на довкілля та життєдіяльність людини; володіє знаннями про правила безпечної поведінки при виникненні надзвичайних ситуацій і поводженні з безпечними предметами;</p>

	<p>нейтронних боєприпасів. Осередок ядерного ураження. Зони радіоактивного зараження.</p> <p>Хімічна зброя. Призначення, характеристика хімічної зброї. Бойові отруйні речовини, їх класифікація та вплив на організм людини і територію. Осередок хімічного ураження.</p> <p>Біологічна зброя. Призначення, характеристика біологічної зброї. Біологічні засоби, їх види та вплив на організм людини і територію. Осередок біологічного ураження. Обсервація і карантин.</p> <p>Звичайна зброя. Осколкові, кулькові, фугасні боєприпаси й ракети в звичайному спорядженні, їх призначення та уражаюча дія. Запалювальні боєприпаси й суміші. Особливості уражаючої дії боєприпаса об'ємного вибуху. Ура- жаюча дія напалму, пірогелей, терміту і фосфору на організм людини.</p>	
9;6;4	<p>Тема 10.3. Захист населення від надзвичайних ситуацій</p> <p>Заходи захисту</p> <p>Основні заходи захисту. Оповіщення та інформація. Завдання, заходи захисту населення від надзвичайних ситуацій. Організація оповіщення про виникнення або загрозу виникнення надзвичайних ситуацій. Попереджувальний сигнал „Увага всім!”. Сигнали оповіщення та зміст інформації населення про виникнення або загрозу виникнення надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час. Дії населення за сигналами оповіщення.</p> <p>Спостереження і контроль. Завдання спостереження і контролю в різних режимах функціонування єдиної системи захисту.</p> <p>Об'єкти, сили і засоби спостереження і контролю. Пост радіаційного і хімічного спостереження: завдання, склад, оснащення, дії чергового спостерігача.</p> <p>Укриття населення в захисних спорудах. Призначення, класифікація захисних споруд. Укриття найпростішого типу – відкриті і перекриті щілини, їх підготовка та можливості щодо захисту. Протирадіаційні укриття і сховища, їх захисні властивості, обладнання та</p>	<p>Учень:</p> <p>характеризує основні заходи і засоби захисту населення в надзвичайних ситуаціях; називає призначення та будову засобів захисту органів дихання та шкіри, способи евакуації населення; виготовляє найпростіші засоби захисту органів дихання та шкіри; володіє основними засобами індивідуального захисту органів дихання та шкіри, приладами радіаційної, хімічної розвідки і контролю, виконує нормативи з основ цивільного захисту; визначає обладнання та пояснює порядок використання інженерних споруд для захисту населення, розуміє систему оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час; виконує правила перебування у захисних спорудах; називає об'єкти, сили і засоби спостереження і контролю, а також порядок розміщення евакуйованого населення у безпечних районах .</p>

порядок використання. Правила перебування у захисних спорудах.

Евакуаційні заходи. Поняття про евакуацію та її види. Принципи і способи здійснення евакуації населення.

Підготовка та проведення евакуації населення з небезпечних районів.

Розміщення евакуйованого населення у безпечних районах.

Засоби захисту, спостереження і контролю

Засоби захисту органів дихання. Протипилова тканинна і ватно-марлева маска, їх призначення, порядок виготовлення та використання.

Респіратори та фільтрувальні протигази: призначення, склад, принцип дії і порядок застосування.

Тренування нормативів (Н-ОЦЗ-1,2).

Засоби захисту шкіри Звичайні та спеціальні засоби захисту шкіри.

Підготовка та використання предметів одягу та взуття. Ізолюючі та фільтрувальні засоби індивідуального захисту шкіри: захисний комбінезон (костюм), легкий захисний костюм Л-1, загальновійськовий захисний комплект (ЗЗК). Їх призначення, склад, правила користування.

Тренування нормативів (Н-ОЦЗ-3, 4).

Медичні засоби захисту. Аптечка індивідуальна, її склад, порядок застосування її медичних засобів.

Індивідуальний протихімічний пакет, його склад, порядок обробки шкіри, одягу, взуття. Пакет перев'язувальний індивідуальний, склад і порядок користування ним.

Прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю. Завдання дозиметрії в цивільному захисті. Одиниці радіоактивності й дози випромінювання. Методи визначення іонізуючих випромінювань.

Класифікація дозиметричних приладів.

Призначення, склад і порядок використання приладів:

радіаційної розвідки і контролю радіоактивного забруднення (ДП – 5 А,Б,В);

контролю радіоактивного опромінення (ДП-22В, ДП-24, ІД-1);

	хімічної розвідки і контролю зараження (ВПХР).	
3;2;2	<p>Тема 10.4. Основи рятувальних та інших невідкладних робіт</p> <p>Рятувальні та інші невідкладні роботи у надзвичайних ситуаціях.</p> <p>Мета, види і обсяги рятувальних та інших невідкладних робіт. Сили і засоби ведення рятувальних та інших невідкладних робіт в районах стихійного лиха, аварії й осередку ураження.</p> <p>Організація та проведення рятувальних робіт в осередку ураження. Завдання та зміст рятувальних і невідкладних аварійно-рятувальних робіт. Прийоми і способи виконання рятувальних робіт.</p> <p>Заходи безпеки. Особиста гігієна в умовах радіаційного, хімічного та біологічного зараження.</p> <p>Заходи по ліквідації наслідків зараження. Санітарна обробка людей.</p> <p>Заходи санітарної обробки та порядок їх проведення. Знезаражування території та об'єктів у формі дезактивації, дегазації і дезінфекції, порядок та способи проведення.</p>	<p>Учень:</p> <p>характеризує порядок проведення рятувальних та інших невідкладних робіт;</p> <p>проводить часткову санітарну обробку обмундирування та тіла;</p> <p>дотримується правил особистої гігієни в умовах радіаційного, хімічного та біологічного зараження;</p> <p>володіє знаннями про основні заходи по ліквідації наслідків зброї масового ураження;</p> <p>уявляє масштаби рятувальних робіт в осередках ураження;</p> <p>знає порядок та способи проведення санітарної обробки і знезаражування території та об'єктів.</p>
2;1;1	<p>Тема 10.5. Організація цивільного захисту навчального закладу</p> <p>Цивільний захист навчального закладу.</p> <p>Організаційна структура цивільного захисту навчального закладу.</p> <p>Невоєнізовані формування цивільного захисту навчального закладу, їх призначення та застосування. Дії невоєнізованих формувань навчального закладу за сигналами оповіщення.</p> <p>Дії учнів у надзвичайних ситуаціях.</p> <p>Практичні дії учнів у складі поста радіаційного та хімічного спостереження, рятувальної групи, групи охорони громадського порядку і ланки обслуговування сховища (укриття) при виникненні надзвичайних ситуацій. Виконання нормативів з основ цивільного захисту.</p>	<p>Учень:</p> <p>характеризує організаційну структуру цивільного захисту навчального закладу; спостерігає за діями невоєнізованих формувань навчального закладу; діє у складі навчальних невоєнізованих формувань.</p>
55	Всього	

11-й клас, навчання юнаків

К-ть год	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
-----------------	------------------------------------	--

2;2;1	<p>Тема 1.3. Збройні Сили України у міжнародній діяльності</p> <p>Міжнародне військове співробітництво. Військове співробітництво України з Північноатлантичним блоком (НАТО). Створення, функції, структура та вплив НАТО на світові геополітичні процеси. Напрямки розвитку взаєностосунків Україна – НАТО. Військове співробітництво України з Російською Федерацією, іншими міжнародними військовими структурами. Участь Збройних Сил України та інших військових формувань в миротворчих місіях ООН.</p> <p>Європейська інтеграція і національна безпека України.</p> <p>Розвиток відносин України з Європейським Союзом у сфері безпеки, військового і військово-технічного співробітництва.</p>	<p>Учень:</p> <p>визначає основні напрями миротворчої діяльності України у рамках загальноєвропейської та світової безпеки;</p> <p>розуміє поняття та військово-політичну діяльність блоку НАТО, іншими міжнародними військовими структурами; усвідомлює необхідність європейської інтеграції і національної безпеки України.</p>
1;1;1	<p>Тема 2.3. Правила поведінки учасників військових дій</p> <p>Кодекс поведінки учасника бойових дій. Правила поведінки з пораненим на полі бою супротивником. Правила поведінки з пораненими та особами, що зазнали корабельної аварії на морі із складу військ супротивника. Правила поведінки з військовополоненими супротивника. Правила поведінки з цивільним населенням.</p>	<p>Учень:</p> <p>характеризує кодекс поведінки учасника бойових дій; міжнародні розпізнавальні знаки;</p> <p>називає правила поведінки учасників військових дій;</p> <p>обґрунтовує необхідність дотримання правил поведінки солдата в бою згідно норм МГП.</p>
9;6;2	<p>Тема 3.2. Солдат в бою</p> <p>Завдання воїнів Збройних Сил України щодо захисту Вітчизни. Вимоги сучасного загальновійськового бою до підготовки солдата. Обов'язки солдата в бою. Поведінка солдата в бою (МГП).</p> <p>Підготовка солдата до бою</p> <p>Пересування в бою (тактико-стройове). Пересування солдата в бою в пішому порядку і на машинах. Прийоми і способи пересування солдата в бою на різній місцевості під час дій у пішому порядку (у зріст, пригнувшись, перебіжками, переповзанням). Вибір шляху руху, подолання природних перешкод, використання у ході пересування простору, який не уражається.</p> <p>Тренування у пересуванні на полі бою (Н-Т-1.1, 1.2).</p>	<p>Учень:</p> <p>називає обов'язки солдата в бою; виконує способи пересування на полі бою, оволодіває прийомами і способами знищення противника в бою; готує вогневу позицію; веде спостереження за полем бою; знає і встановлює протитанкові міни;</p> <p>діє за сигналами оповіщення під час бою; знає способи боротьби з танками і засобами повітряного нападу противника; виконує нормативи з тактичної підготовки; усвідомлює необхідність рубежу і часу переведення засобів індивідуального захисту в положення «бойове» та їх знімання; володіє прийомами і способами дій солдата в бою під час повітряного</p>

<p>Підготовка вогневої позиції (тактико-стройове). Вибір місця і потайне розташування на ньому для спостереження і ведення вогню. Обладнання і маскування окопу для стрільби лежачи.</p> <p>Тренування у потайному зближенні з противником і обладнанні окопу для стрільби лежачи (Н-Т-1.3, 2).</p> <p>Спостереження за полем бою (тактико-стройове). Завдання спостереження. Вимоги до вибору, обладнання і маскування місця для ведення спостереження. Прийоми спостереження за противником, місцевістю і сигналами командира на місцевості. Порядок визначення положення виявлених цілей та порядок доповіді про результати спостереження. Знищення противника в бою (тактико-стройове).</p> <p>В обороні. Прийоми знищення противника перед переднім краєм оборони і противника, що увірвався в окоп (траншею): знищення противника, що атакує, вогнем зі стрілецької зброї і гранатою; знищення противника, що увірвався в окоп (траншею) вогнем в упор, гранатами, штиком і прикладом.</p> <p>У наступі. Порядок руху в атаку. Прийоми знищення противника в ході атаки по пересіченій місцевості: знищення противника вогнем на ходу, з коротких зупинок і упритул, гранатами, багнетом і прикладом.</p> <p>Визначення рубежів на місцевості і часу переведення засобів індивідуального захисту в положення «бойове» та їх знімання.</p> <p>Боротьба з танками та засобами безпосередньої авіаційної підтримки військ. Бойова характеристика і вразливі місця танків. Дії солдата в бою з танками і броньованими машинами, що прорвалися до переднього краю оборони.</p> <p>Бойова характеристика і тактика дій літаків і вертольотів. Застосування стрілецької зброї для боротьби з низько літаючими повітряними цілями. Дії солдата в бою під час повітряного нападу.</p>	<p>нападу; засвоює особливості дій солдата у складі бойових груп.</p>
--	---

	<p>Влаштування загороджень (тактико-стройове). Види загороджень. Встановлення мінно-вибухових загороджень. Протитанкові і протипіхотні міни. Встановлення окремих мін на місцевості вручну. Тренування у встановленні окремої протитанкової міни (Н-Т-4). Підготовка солдата до бою у складі бойової групи</p> <p>Солдат в бою у складі бойової групи. Зростання ролі дрібних підрозділів у боротьбі з мобільними групами противника. Завдання, прийоми і способи дій солдата на полі бою у складі бойової групи. Склад бойової групи (двійки, трійки).</p>	
7;3;1	<p>Підготовка солдата до бою у складі відділення</p> <p>Тема 3.3. Відділення в бою</p> <p>Механізоване відділення.</p> <p>Організація, озброєння і бойові можливості відділення. Умовні позначення озброєння і техніки відділення тактичними знаками.</p> <p>Основи бойового застосування відділення. Призначення і бойові завдання механізованого відділення в бою. Похідний і бойовий порядок відділення, їх умовне позначення в бойових документах. Бойовий порядок відділення з урахуванням розподілу на бойові групи. Застосування вогневих засобів відділення в бою.</p> <p>Відділення в обороні. Мета та завдання оборони. Умови переходу до оборони. Місце та можливості відділення в обороні. Участь відділення в побудові оборони взводу. Позиція відділення в обороні. Бойовий порядок відділення на БМП (БТР) із урахуванням його розподілу на бойові групи. Картка вогню. Особливості дій військовослужбовців у складі бойових груп відділення в ході оборони. Взаємодія бойових груп у відділенні.</p> <p>Відділення у наступі. Мета та завдання наступу. Місце та можливості відділення у наступі. Розгортання відділення з похідного порядку у бойовий і перешикування. Бойовий порядок відділення на БМП (БТР) із</p>	<p>Учень:</p> <p>знає структуру і бойові можливості відділення;</p> <p>характеризує дії відділення в основних видах бою і дозорі;</p> <p>знає сигнали управління відділенням та діє за ними;</p> <p>називає особливості дій військовослужбовців у складі бойових груп в бою;</p> <p>володіє способами подолання відділенням інженерних загороджень і перешкод у наступі.</p>

	<p>урахуванням його розподілу на бойові групи. Атака відділення у пішому порядку</p>	
2;1;1	<p>Тема 4.3. Прийоми і правила стрільби із стрілецької зброї</p> <p>Прийоми стрільби (вогневі тренування). Положення автоматника під час стрільби з місця і в русі в пішому порядку. Вибір і зайняття місця для стрільби. Прийоми стрільби з автомата під час приготування до стрільби, проведення і припинення стрільби. Тренування у приготуванні до стрільби (Н-В-1).</p> <p>Особливості прийомів стрільби з пневматичної і малокаліберної гвинтівки.</p> <p>Правила стрільби.</p> <p>Спостереження за полем бою, вибір цілі для обстрілу. Призначення вихідних установок (вибір прицілу і точки прицілювання). Вибір моменту для відкриття вогню. Ведення вогню, спостереження за його результатами. Коректування стрільби. Особливості правил стрільби з пневматичної і малокаліберної гвинтівки.</p>	<p>Учень:</p> <p>знає прийоми і правила стрільби із стрілецької зброї;</p> <p>виконує прийоми стрільби із стрілецької зброї;</p> <p>вміє призначати вихідні дані для стрільби та розуміє коректуру стрільби;</p> <p>обґрунтовує особливості приготування до стрільби з пневматичної і малокаліберної гвинтівки.</p>
6;4;2	<p>Тема 4.4. Стрільба по наземним і повітряним цілям</p> <p>Основні положення та організація стрільби зі стрілецької зброї. Мета навчання стрільбі. Класифікація вправ стрільб для індивідуального навчання. Організація виконання вправ стрільб, заходи безпеки. Порядок виконання та умови вправ стрільб зі стрілецької зброї. Дії при зброї за командами "До бою", «Вогонь», «Припинити вогонь», «Розряджай», «Зброю до огляду».</p> <p>Початкові стрільби</p> <p>Вогневі тренування</p> <p>Прийоми та способи ведення вогню зі стрілецької зброї в оборонному бою. Приготування до стрільби зі стрілецької зброї під час дій у пішому порядку з місця, та після пересування з різних положень (лежачи, з коліна, стоячи) із окопу, із-за укриття; стрільба різними способами по цілях, що з'являються та рухаються, зі зміною вогневої позиції. Вирішення вогневих завдань з місця (з</p>	<p>Учень:</p> <p>називає особливості організації і порядок проведення стрільби з малокаліберної гвинтівки та автомата;</p> <p>дотримується правил безпеки при проведенні стрільби зі стрілецької зброї;</p> <p>володіє прийомами стрільби різними способами в оборонному і наступальному бою;</p> <p>виконує вправи стрільб, передбачені програмою, нормативи з вогневої підготовки;</p> <p>удосконалює навички у стрільбі в ході вогневих тренувань.</p>

	<p>різних положень) по нерухомих цілях: виконання першої та другої вправ початкових стрільб з пневматичної гвинтівки. Тренування у виконанні прийомів і способів ведення вогню. Тренування у приготуванні до стрільби та стрільбі (Н-В-1).</p> <p>Навчальні стрільби Вогневі тренування</p> <p>Прийоми та способи ведення вогню зі стрілецької зброї у наступальному бою. Приготування до стрільби для ведення вогню по наземних з коротких зупинок і на ходу, Вирішення вогневих завдань з місця, коротких зупинок і на ходу по цілях, що з'являються та рухаються: виконання першої та другої вправ навчальних стрільб з малокаліберної гвинтівки.</p> <p>Стрільба автоматника під час руху різними способами (з коротких зупинок і на ходу) по цілях, що з'являються та рухаються.</p> <p>Тренування у виконанні прийомів і правил стрільби.</p> <p>Тренування у приготуванні до стрільби (Н-В-1).</p> <p>Вогневі тренування</p> <p>Прийоми та способи ведення вогню зі стрілецької зброї по повітряних цілях. Приготування до стрільби зі стрілецької зброї по повітряних цілях під час дій у пішому порядку на відкритій місцевості з місця і в ході пересування з різних положень (лежачи, з коліна, стоячи) із окопу, із-за укриття; стрільба різними способами по літаках, що низько летять, і вертольотах, зі зміною вогневої позиції. Тренування у виконанні прийомів і способів ведення вогню. Тренування у приготуванні до стрільби (Н-В-2, 3, 4, 5).</p> <p>Контрольні стрільби</p> <p>Визначення рівня вогневої виучки учнів. Виконання вправи контрольних стрільб з малокаліберної гвинтівки. Перевірка виконання нормативів з вогневої підготовки.</p>	
1;1;1	<p>Тема 4.5. Ручні гранати, поводження з ними, догляд і зберігання</p>	<p>Учень: характеризує загальну будову і принцип дії ручних осколкових гранат;</p>

	<p>Призначення, бойові властивості, загальна будова ручних осколкових гранат. Стисла характеристика протитанкової кумулятивної гранати. Поводження з гранатами, догляд і зберігання.</p>	<p>володіє прийомами метання ручної гранати; дотримується правил безпеки при метанні гранат.</p>
1;1;1	<p>Тема 4.6. Прийоми і правила метання ручних гранат Вогневі тренування Особливості організації виконання вправ з метання ручних гранат. Вимоги безпеки при навчанні метанню гранат. Прийоми і правила метання ручних осколкових гранат з різних положень. Прийоми і правила метання ручної протитанкової гранати з окопу. Підготовчі вправи з метання ручних гранат.</p>	<p>Учень: знає вимоги безпеки під час навчання метанню ручних гранат; виконує прийоми і дотримується правил метання гранат під час виконання підготовчих вправ.</p>
2;1;1	<p>Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України Тема 5.4. Вартова служба Організація вартової служби. Завдання вартової служби. Призначення, склад та озброєння варти. Чатовий, його обов'язки. Пост та об'єкти, що охороняються вартою. Обладнання поста і облаштування території об'єкта. Несення вартової служби. Розвід, прибуття варти у вартове приміщення. Порядок заряджання (розряджання) зброї, зміна чатових. Положення зброї у чатового на посту. Порядок охорони об'єктів чатовими. Дії варти у разі нападу на об'єкти, стихійного лиха та пожежі. Порядок застосування зброї.</p>	<p>Учень: знає основні положення вартової служби; розуміє обов'язки чатового, порядок охорони об'єктів і застосування зброї; обґрунтовує дії варти у разі надзвичайних ситуацій.</p>
2;1;1	<p>Підготовка солдата в складі відділення (взводу) Тема 6.4. Строї відділення та взводу в пішому порядку Строї відділення. Шиккування відділення в розгорнутій і похідній строї. Розмикання, змикання і перешикування відділення. Прийоми із автоматом під час подання команд: «Покласти зброю» «До зброї», «За зброю». Військове вітання в строю на місці та під час руху. Відповідь на поздоровлення, під час оголошення подяки. Строї взводу. Розгорнутий і похідний стрій. Сигнали для управління строєм взводу у пішому порядку.</p>	<p>Учень: називає строї відділення та сигнали управління строєм; виконує у складі відділення рух стройовим та похідним кроком; діє за сигналами управління строєм. відповідає на привітання та поздоровлення; виконує у складі відділення розмикання змикання, ерешикуння на місці та під час руху.</p>

	<p>Перешиккування взводу з розгорнутого двошеренгового строю в колону по три (по чотири), із колони по три (по чотири) в колону по одному. Збір взводу за командою «Взвод – ДО МЕНЕ».</p>	
3;3;2	<p>Тема 7.1. Орієнтування на місцевості</p> <p>Орієнтування на місцевості. Суть і завдання орієнтування. Вивчення ділянки місцевості, вибір та нумерація орієнтирів у напрямку руху (спостереження). Визначення свого місцезнаходження і необхідного напрямку руху на місцевості. Способи визначення відстаней до орієнтирів. Окомір. Промірювання відстані парними кроками. Визначення відстаней за кутовими величинами орієнтирів, елементів зброї і підручних предметів.</p> <p>Визначення сторін горизонту і витримування напрямку руху на місцевості. Магнітний компас. Орієнтування компасу, визначення сторін горизонту, магнітних азимутів і напрямку руху по заданому магнітному азимуту. Визначення сторін горизонту, витримування напрямку руху за Сонцем і годинником, Полярній зірці. Доповідь про своє місцезнаходження. Тренування у визначенні сторін горизонту, азимутів і напрямку руху (Н-Топ-1,2,3).</p> <p>Рух за азимутом. Рух у заданому напрямку за допомогою компаса. Підготовка даних для руху: вибір маршруту і орієнтирів, визначення магнітних азимутів і відстаней ділянок маршруту, складання схеми маршруту руху. Рух за азимутом. Обхід перешкод. Знаходження зворотного шляху. Тренування у русі за азимутом (Н-Топ-4).</p>	<p>Учень:</p> <p>характеризує поняття орієнтування, його зміст і особливості;</p> <p>пояснює порядок орієнтування на місцевості;</p> <p>визначає сторони горизонту, азимут за предметами на місцевості;</p> <p>вміє орієнтуватися на місцевості, рухатися за азимутом, доповідати про своє місцезнаходження;</p> <p>складає схему маршруту руху на місцевості.</p> <p>набуває навичок у орієнтуванні під час виконання нормативів з військової топографії.</p>
3;2;0	<p>Тема 8.2. Прискорене пересування та легка атлетика</p> <p>Біг. Розучування техніки бігу на короткі і середні дистанції. Тренування у бігу на 1 - 3 км на будь-якій місцевості. Метання гранати Ф-1 на дальність. Розучування прийомів і способів метання ручної гранати. Тренування у виконанні вправи з метання гранати Ф-1 на дальність.</p>	<p>Учень:</p> <p>характеризує особливості бігу, перешкод та метання гранат;</p> <p>розучує техніку бігу на будь-якій місцевості на короткі і середні дистанції, та метання ручної гранати;</p> <p>здійснює тренування марш-кидка на пересіченій місцевості.</p>

	<p>Марш-кидок. Розучування техніки бігу по пересіченій місцевості, способів перенесення зброї, підгонки спорядження і тренування в марш-кидках.</p>	
1;1;0	<p>Тема 8.3. Подолання перешкод</p> <p>Подолання окремих перешкод. Ознайомлення з елементами єдиної смуги перешкод. Подолання горизонтальних і вертикальних перешкод стрибками. Перелізання вертикальних перешкод. Метання гранати у перешкоду на точність (за умовами виконання загальної контрольної вправи на смузі перешкод).</p>	<p>Учень:</p> <p>характеризує особливості подолання горизонтальних і вертикальних перешкод; долає перешкоди різними способами, в тому числі метанням гранат; виявляє витривалість під час подолання смуги перешкод.</p>
7;5;4	<p>Тема 8.4. Основи самозахисту</p> <p>Базові елементи самозахисту в бою. Бойова стійка та її види. Пересування в стійці (кроком). Прийоми самострахування (падіння і переكاتи). Удари та захист від них. Удари рукою і ногою та захист від них. Удари коліном і головою. Прийоми нанесення ударів по противнику, що впав.</p> <p>Захвати та звільнення від них. Захват рукою, двома руками за руки і одержу противника та звільнення від них. Прийоми звільнення від задушливих захватів спереду і позаду.</p> <p>Больові прийоми і кидки. Прийоми загину руки за спину. Захист від загину руки за спину. Важіль ліктя вниз. Викручування кисті назовні. Затиснення кисті. Згинання руки в лікті.</p> <p>Зброя в бою</p> <p>Захист від нападу із зброєю. Захист при ударі ножем знизу застосуванням загину руки за спину, обеззброєння противника. Захист від прямого, бокового і удару ножем зверху. Вибивання ножа. Захист від погрози пістолетом. Вибивання пістолета.</p> <p>Бій з використанням ножа. Правила володіння ножем. Способи захвату ножа. Постановка удару. Бойові стійки з ножем. Бій з ножем, що утримується прямим і зворотнім хватом та бій при захваті озброєної руки (парні вправи).</p> <p>Бій з використанням ножа і автомата. Бій на автоматах. Методи захисту і контратаки ножем при нападі</p>	<p>Учень:</p> <p>виконує вправи і прийоми самозахисту із зброєю та без зброї; дотримується правил безпечної поведінки під час опрацювання вправ і прийомів самозахисту; здійснює та координує свої рухи, захищається в залежності від обставин; володіє способами захисту від удару ножем; отримує навички в бою із зброєю.</p>

	<p>противника, озброєного автоматом (парні вправи).</p> <p>Удари прикладом, магазином, уколи багнетом і захист від них (парні вправи).</p>	
1;1;1	<p>Тема 9.5. Перша медична допомога при травмах, закритих пошкодженнях внутрішніх органів і вивихах</p> <p>Поняття про забої, розтяги, розриви зв'язок і вивихи. Симптоми вивихів. Перша допомога при забоях, розтягах і розривах зв'язок і вивихах. Поняття про травму. Симптоми та перша допомога при закритих і відкритих травмах голови, грудної клітки і живота.</p> <p>Техніка накладання первинних пов'язок на голову, передпліччя, ліктьовий та плечовий суглоби, колінний та гомілковостопний суглоби.</p> <p>Тренування у накладенні первинної перев'язки на травмовані частини тіла пораненого (Н-М-4).</p>	<p>Учень:</p> <p>орієнтується в порядку надання першої допомоги при травмах та різних пошкодженнях;</p> <p>аналізує види пов'язок;</p> <p>знає про заходи першої допомоги при травмах голови, грудної клітки і живота;</p> <p>застосовує способи накладання пов'язки на голову, передпліччя, ліктьовий і плечовий суглоби;</p> <p>виконує норматив щодо перев'язки пораненого.</p>
1;1;0	<p>Тема 9.7. Перша медична допомога при опіках, ураженнях електричним струмом та отруєннях</p> <p>Опіки, їх класифікація, причини виникнення та ознаки. Особливості опіків від світлового випромінювання ядерного вибуху, від напалму та інших запалювальних речовин. Профілактика та перша медична допомога при опіках.</p> <p>Тренування у накладенні пов'язок.</p> <p>Ураження електричним струмом і блискавкою, ознаки ураження. Перша допомога при ураженні електричним струмом.</p> <p>Поняття про отруту та отруєння. Ознаки та перша допомога при отруєнні хімічними речовинами - окисом вуглецю і пороховими газами, бензином і антифризом, дихлоретаном і метиловим спиртом.</p>	<p>Учень:</p> <p>характеризує опіки;</p> <p>пояснює способи профілактики опікового шоку та ураження електричним струмом;</p> <p>застосовує способи накладання пов'язок при опіках;</p> <p>виконує алгоритм дій з надання першої допомоги при хімічних опіках, діях низьких температур, ураженні електричним струмом;</p> <p>дотримується гігієнічних правил при цьому.</p>
32	Всього	

Навчально-польові збори

<i>Зміст навчального матеріалу</i>		<i>Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів</i>
5	<p>Тема 3.2. Солдат в бою</p> <p>Дії солдата в бою</p> <p>Дії солдата в бою у складі бойової групи</p> <p>Дії солдата в обороні. Підготовка до оборони (тактико-стройове). Одержання</p>	<p>Учень:</p> <p>називає обов'язки солдата в бою;</p> <p>діє в обороні і у наступі у складі бойової групи, виконує пересування на полі бою різними способами;</p>

1	<p>та усвідомлення завдання на оборону. Вибір і обладнання окопу для стрільби лежачи і його маскуванню, пристосування місцевих предметів до оборони</p> <p>Дії в обороні під час відбиття атаки противника. Дії під час артилерійського (мінометного) обстрілу з боку противника. Ведення вогню за командою командира і самостійно, оцінка і вибір цілі, прицілу і точки прицілювання. Знищення противника, що атакує, вогнем зі стрілецької зброї і гранатою. Бій з противником, що увірвався в траншею, допомога товаришу вогнем і гранатою. Зміна вогневої позиції (місця для стрільби), самодопомога при пораненнях.</p>	<p><i>веде</i> спостереження за полем бою, виявляє цілі, визначає їх положення на місцевості і доповідає про результати спостереження;</p> <p><i>застосовує</i> прийоми знищення противника вогнем, гранатами, багнетом і прикладом;</p> <p><i>виконує</i> нормативи з тактичної підготовки.</p>
1	<p>Дії солдата у наступі. Підготовка і рух в атаку (тактико-стройове). Одержання та усвідомлення завдання на наступ. Зайняття вихідної позиції для атаки і маскуванню. Спостереження за полем бою. Підготовка до атаки: поповнення боєприпасів, зарядження зброї, спорядження гранат, вибір шляху руху в атаку, спостереження за сигналами командира і дій за ними. Рух в атаку по пересіченій місцевості зі стрільбою на ходу, з подоланням природних перешкод. Знищення противника вогнем, гранатами, багнетом і прикладом. Підтримка сусіда вогнем для його просування вперед (Н-Т-1).</p> <p>Підготовка до атаки і атака з положення безпосереднього зіткнення з противником.</p> <p>Підготовка до атаки. Вистрибування з траншеї. Рух в атаку, ураження відкритих цілей противника вогнем на ходу, подолання природних перешкод, закидання противника гранатами. Бій у траншеї, взаємодія з сусідом, знищення противника гранатою, вогнем упридул і в рукопашному бою. (Н-Т-1).</p> <p>Перехід в атаку з ходу. Підготовка зброї і гранат до дії. Висування до рубежу переходу в атаку, спішування, подолання мінного поля, ведення вогню на ходу, атака переднього краю і знищення противника в першій траншеї гранатами, вогнем упридул і в рукопашному бою.</p>	

	<p>Швидке просування вперед у пішому порядку. (Н-Т-1)</p> <p>Наступ у глибині оборони. Дії солдата у складі бойової групи у наступі в глибині. Просування вперед різними способами в поєднанні з вогнем. Вибір місця для стрільби. Знищення вогневих засобів противника. Здійснення маневру, забезпечення атаки вогнем і атака об'єкта у фланг або тил. Заходи щодо збереження прихованого пересування.</p> <p>Дії солдата, призначеного спостерігачем (тактико-стройове). Одержання та усвідомлення завдання на спостереження. Вибір, обладнання і маскування місця для спостереження. Огляд місцевості по зонах, виявлення цілей та визначення їх положення на місцевості. Доповідь про результати спостереження (Н-Т-3).</p>	
<p>6</p> <p>1</p> <p>2</p>	<p><i>Тема 3.3. Відділення в бою Підготовка солдата до бою у складі відділення</i></p> <p>Пересування відділення і розташування на місці (тактичне). Пересування відділення своїм ходом (маршем) в пішому порядку. Швидкість руху та привали. Управління відділенням встановленими сигналами. Дії відділення за сигналами оповіщення про повітряного противника, про радіоактивне, хімічне та біологічне зараження, при подоланні (обході) мінного поля. Розташування відділення на місці, інженерне обладнання і маскування місця розташування. Дії в екстремальних ситуаціях: порядок дій патрулів під час виявлення незброєної людини. Надання захисту місцевому населенню та укриття у загрозливих ситуаціях (МГП).</p> <p><i>Дії солдата в бою у складі бойових груп та відділення</i></p> <p>Дії відділення в обороні (тактичне). Одержання завдання на оборону. Заняття відділенням указаної позиції та її обладнання з використанням захисних властивостей місцевості. Ведення спостереження. Мінування підступів до позиції відділення(Н-Т-2,3,4).</p> <p>Дії відділення у наступі (тактичне). Дії відділення під час наступу з положення безпосереднього зіткнення з противником. Одержання завдання на наступ. Заняття вихідного положення для</p>	<p>Учень:</p> <p>діє у складі бойових груп та відділення в обороні, у наступі і розвідувальному дозорі; оволодіває способами подолання зараженої місцевості, мінно-вибухових загороджень, прийомами знищення противника; вміє діяти в умовах екстремальних ситуацій; виконує нормативи з тактичної підготовки; дотримується правил поведінки солдата в бою</p>

<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	<p>наступу та підготовка до атаки. Спостереження за полем бою. Дії відділення з початком вогневої підготовки. Позначення проходів для танків. Перехід в атаку з траншеї, ураження противника вогнем у ході атаки(Н-Т-1). Подолання мінного поля та ділянки місцевості з радіоактивним (хімічним) зараженням. Дії під час виявлення вогневих засобів противника, танків противника, ведення вогню снайперів, у разі появи літаків (вертольотів). Бій у траншеї, знищення противника вогнем, гранатою, у рукопашному бою. Виконання першої справи з метання ручних гранат. Ведення бою в глибині оборони бойовими групами відділення: маневр для виходу у фланг або тил противника, оволодіння об'єктом атаки.</p> <p>Дії відділення під час наступу з ходу. Підготовка до наступу з ходу. Висування до рубежу переходу в атаку в пішому порядку. Розгортання в цеп. Рух в атаку, ураження противника вогнем з ходу, подолання різних перешкод і загороджень. Бій у траншеї, ході сполучення, знищення противника вогнем і в рукопашному бою. Знищення об'єктів противника в глибині оборони бойовими групами відділення. Оволодіння об'єктом атаки. Порядок дій на об'єктах, які перебувають під захистом МПП.</p> <p>Дії дозорного відділення на маршруті руху (тактичне). Складання кроків маршруту руху. Шиккування похідного порядку дозорного відділення. Порядок руху дозорного відділення з додержанням маскування (Н-Т-3). Дії під час огляду місцевості (узлісся, лощини, висот, інше), під час проходження тіснин та інших вузьких місць, у разі зустрічі водної перешкоди, замінованих та заражених ділянок маршруту. Дії в екстремальних ситуаціях: порядок дій дозорних під час захоплення полоненого. Поводження з військовополоненими (МПП).</p>	
<p>1</p>	<p><i>Тема 3.4. Озброєння та бойова техніка родів військ Сухопутних військ</i> Ознайомлення учнів з озброєнням та бойовою технікою родів військ</p>	<p>Учень: усвідомлює необхідність знань, вмінь і навичок для захисту Вітчизни;</p>

	Сухопутних військ під час навчально-польових зборів у військових частинах. Демонстрація озброєння та бойової техніки в дії.	розуміє значення озброєння та бойової техніки в сучасному бою.
1	<i>Тема 4.4. Стрільба по наземним і повітряним цілям</i> Виконання вогневих завдань бойовою зброєю. Вимоги безпеки під час проведення стрільб. Вправа бойових стрільб з автомата Калашникова: «Стрільба з місця по нерухомих цілях». Виконання нормативів №№ 1, 2, 3, 4, 5.	Учень: <i>перевіряється</i> з виконання нормативів вогневої підготовки; <i>виконує</i> вправу бойових стрільб з автомата, доповідає про результати стрільби.
1	<i>Тема 4.7. Метання ручних гранат в бою</i> Вимоги безпеки під час метання гранат. Вогневі тренування: виконання першої і другої навчальної вправи з метання ручних гранат.	Учень: <i>перевіряється</i> з виконання першої і другої навчальної вправи з метання ручних гранат.
2	<i>Тема 8.2. Прискорене пересування та легка атлетика</i> Контрольні вправи. 1 Біг на 1км (Н-ПФП-6). 1 Метання гранати Ф-1 на дальність (Н-ПФП-7). Контрольна вправа. Марш-кидок на 5 км у складі навчального підрозділу (Н-ПФП-8).	Учень: <i>виконує</i> нормативні вправи з прискореного пересування і метання гранат на будь-якій місцевості.
2	<i>Тема 8.3. Подолання перешкод</i> Подолання єдиної смуги перешкод. 1 Тренування у подоланні перешкод за умовами загальної контрольної вправи на смугі перешкод. Комплексне тренування (подолання перешкод поточно і змагально-груповим методом). 1 Контрольна вправа. Виконання загальної контрольної вправи на єдиній смугі перешкод (Н-ПФП-9).	Учень: <i>тренується</i> у подоланні перешкод за умовами загальної контрольної вправи, в тому числі метанням гранат; <i>виконує</i> нормативну вправу з подолання перешкод; <i>виявляє</i> витривалість під час подолання смуги перешкод.
18	ВСЬОГО	